

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 6.5.2013
SWD(2013) 163 final

DOKUMENT ROBOCZY SŁUŻB KOMISJI

STRESZCZENIE OCENY SKUTKÓW

Towarzyszący dokumentowi

Wniosek

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

**w sprawie produkcji i udostępniania na rynku materiału przeznaczonego do
reprodukcji roślin
(prawo o materiale przeznaczonym do reprodukcji roślin)**

{COM(2013) 262 final}
{SWD(2013) 162 final}

DOKUMENT ROBOCZY SŁUŻB KOMISJI

STRESZCZENIE OCENY SKUTKÓW

Towarzyszący dokumentowi

Wniosek

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

**w sprawie produkcji i udostępniania na rynku materiału przeznaczonego do
reprodukcji roślin
(prawo o materiale przeznaczonym do reprodukcji roślin)**

1. OPIS PROBLEMU

Kontekst

Unijny rynek handlowego materiału siewnego ma obecnie wartość ok. 6,8 mld EUR i stanowi ponad 20 % światowego rynku handlowego materiału siewnego. W latach 2002/2003 UE stała się eksporterem netto materiału siewnego. Unijny sektor materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin jest obecnie wysoce konkurencyjny w skali światowej: przy wywozie o wartości 4,4 mld EUR, co stanowi ponad 60 % światowego wywozu, jest on największym eksporterem. Sektor ten jest bardzo skoncentrowany (na 10 największych przedsiębiorstw przypada blisko 67 % światowego rynku materiału siewnego), ale małe i średnie przedsiębiorstwa oraz mikroprzedsiębiorstwa odgrywają zasadniczą rolę na rynku wewnętrznym, w szczególności na rynkach niszowych, takich jak rynek upraw ekologicznych.

Materiał przeznaczony do reprodukcji roślin jest najważniejszym czynnikiem wpływającym na produktywność, różnorodność i jakość roślin i żywności. Fakt ten znalazł odzwierciedlenie w przepisach krajowych już w końcu XIX w., a także w prawodawstwie europejskim. Obecne prawodawstwo UE w zakresie materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin opracowywano od lat 60. Składa się na nie 12 podstawowych dyrektyw Rady obejmujących wykaz odmian, jak również zezwolenia na dopuszczenie do obrotu i szczególne wymogi stosowane przy wprowadzaniu do obrotu różnych gatunków (materiał siewny roślin pastewnych, zbóż, buraków, roślin oleistych i włóknistych oraz materiał siewny warzyw, materiał rozmnożeniowy winorośli, sadzeniaki ziemniaka, materiał przeznaczony do reprodukcji warzyw inny niż nasiona, materiał rozmnożeniowy roślin owocowych i roślin ozdobnych, leśny materiał rozmnożeniowy).

GMO są przedmiotem odrębnych aktów prawnych (dyrektywa 2001/18/WE, rozporządzenie (WE) nr 1829/2003 i rozporządzenie (WE) nr 1830/2003) i nie są objęte zakresem niniejszej inicjatywy.

Opis problemu

Mimo iż istniejące prawodawstwo UE w zakresie materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin w znacznym stopniu przyczyniło się do osiągnięcia pierwotnych celów, tj. zagwarantowania swobodnego obrotu materiałem oraz zapewnienia zdrowego i wysokiej jakości materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin, a tym samym przyczynienia się do zwiększenia wydajności w rolnictwie, ogrodnictwie lub leśnictwie, obecnie obserwuje się coraz liczniejsze problemy:

- skomplikowane i niejednorodne przepisy, brak spójności z pozostałymi obszarami polityki, brak unijnych przepisów w zakresie zwrotu kosztów, niezharmonizowana transpozycja i wdrażanie obowiązujących dyrektyw oraz wynikające z tego różnice np. w wymogach technicznych stanowią przeszkody w ustanowieniu równych warunków działania dla wszystkich podmiotów. Istnieje również potrzeba osiągnięcia istotnych korzyści dzięki uproszczeniu przepisów i spójności polityki. Przegląd prawodawstwa w zakresie materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin jest zatem jednym z czterech przeglądów związanych ze zdrowiem roślin, zdrowiem zwierząt, wprowadzaniem do obrotu materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin oraz urzędowej kontroli żywności i paszy;
- sztywny charakter obowiązującego prawodawstwa w zakresie podziału zadań stanowi duże obciążenie administracyjne dla organów publicznych i ogranicza elastyczność podmiotów gospodarczych (uniemożliwiając na przykład wykonywanie niektórych zadań);
- brak horyzontalnej koordynacji z innymi politykami i strategiami UE stanowi przeszkodę na drodze do skuteczniejszego wdrażania obowiązującego prawodawstwa, polityk i strategii UE (w zakresie zrównoważonego rolnictwa i leśnictwa, ochrony bioróżnorodności, zmiany klimatu, biogospodarki).

Problemy te zostały bardziej szczegółowo opisane w sprawozdaniu, sekcja 2.3.

Biorąc pod uwagę strategię „Europa 2020” na rzecz inteligentnego i trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz potrzebę zwiększenia konkurencyjności europejskich przedsiębiorstw, w szczególności MŚP, a także uwzględniając zasady Komisji w zakresie inteligentnych regulacji oraz zmiany sytuacji gospodarczej i kontekstu naukowo-technologicznego w sektorze materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin, wprowadzenie zmian do prawodawstwa i lepsze wdrażanie go nie jest wystarczające.

Ocena, analiza oraz szeroko zakrojone konsultacje z państwami członkowskimi i zainteresowanymi stronami wykazały potrzebę aktualizacji systemu. Można jej dokonać poprzez połączenie działań zgodnie z trzema wymienionymi poniżej kierunkami, z czego wynikają rozważane warianty polityki:

- 1) Uproszczenie: struktura prawna wymaga znacznego uproszczenia w formie rozporządzenia, aby zapewnić zharmonizowane wdrażanie we wszystkich państwach członkowskich i równe warunki działania dla wszystkich podmiotów.

- 2) Elastyczność i podział odpowiedzialności: podmiotom należy zapewnić większą elastyczność w działaniach w zakresie rejestracji i kwalifikacji odmian, a działania właściwych organów powinny w większym stopniu koncentrować się na nadzorowaniu produkcji materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin w UE (przejście od inspekcji produktu do audytów procesu). W tym celu należy zapewnić finansowanie usług publicznych. Umieszczenie odmian materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin pod tą samą nazwą w rejestrach krajowych i unijnych zasadniczo jest wymogiem, który musi być spełniony w celu wprowadzenia do obrotu i opiera się na tożsamości (odrębność, trwałość i wyrównanie) i charakterystyce (wartość gospodarcza i użytkowa) odmiany. Ponadto poszczególne partie materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin podlegają systemowi kontroli jakości. Działania te mogą być prowadzone przez właściwe organy, przez podmioty pod urzędowym nadzorem lub (w przypadku niektórych kategorii materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin) samodzielnie przez podmioty. Taki podział odpowiedzialności i większa elastyczność powinny prowadzić do ogólnego zmniejszenia kosztów poprzez bardziej skuteczną i terminową organizację pracy oraz przyspieszyć wprowadzanie nowych innowacyjnych odmian na rynek wewnętrzny.
- 3) Spójność i powiązania horyzontalne: oprócz wydajności i jakości materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin należy uwzględnić także zrównoważony rozwój, ochronę bioróżnorodności i zmianę klimatu.

Jak zmieniłaby się sytuacja, gdyby nie podjęto żadnych działań?

Obecne prawodawstwo pozwala na badanie odmian wyłącznie przez urzędowe organy. Zadania związane z kwalifikacją mogą być w pewnym zakresie realizowane przez podmioty pod urzędowym nadzorem. Istniejące ograniczenia nie pozwalają jednak na kwalifikację pod nadzorem niektórych gatunków (np. ziemniaków) oraz niektórych kategorii materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin. Ma to wpływ na przedsiębiorstwa o ograniczonym polu działania, w szczególności w momencie gdy zmienia się kontekst międzynarodowy. Gdyby nie podjęto działań, wady systemu zwiększałyby się i stanowiłyby coraz większe obciążenie zarówno dla urzędowych organów, jak i przedsiębiorstw, co wpłynęłoby na konkurencyjność, dostosowanie do wymogów rynku, a także zdolności eksportowe w stosunku do konkurentów spoza UE.

Przepisy mogłyby powodować jeszcze większe problemy, biorąc pod uwagę skutki coraz większego obciążenia budżetów krajowych. Ponadto rozbieżności w zakresie wymogów technicznych dotyczących materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin nie sprzyjają ustanowieniu równych warunków działania dla przedsiębiorstw na rynku wewnętrznym. Złożoność i rozdrobnienie przepisów przyczyniałyby się do utrwalania istniejących wątpliwości na etapie wdrażania. Gdy chodzi o nowe zagadnienia, takie jak bioróżnorodność, zmiana klimatu czy biogospodarka, w obowiązujących przepisach byłyby one nadal traktowane jako tematy o marginalnym znaczeniu.

Nie powstałaby synergia z prawem o zdrowiu roślin w odniesieniu do kontroli zdrowia roślin, która jest częścią procesu kwalifikacji materiału przeznaczonego do

reprodukcji roślin, lub integracja ogólnych zasad odnoszących się do kontroli urzędowych określonych w rozporządzeniu (WE) nr 882/2004.

2. ANALIZA POMOCNICZOŚCI

Podstawą ram prawnych w zakresie materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin jest art. 43 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (wspólna polityka rolna), którego cele obejmują: podniesienie wydajności rolnictwa, zapewnienie odpowiedniego poziomu życia ludności wiejskiej, stabilizacja rynków, zapewnienie konsumentom dostaw żywności w rozsądnych cenach. Traktat lizboński zalicza rolnictwo do kompetencji dzielonych. Podstawę prawną działania UE stanowią także przepisy dotyczące rynku wewnętrznego (TFUE 114) i ochrony środowiska (TFUE 191).

Wprowadzenie w latach 60. prawodawstwa UE w zakresie obrotu materiałem przeznaczonym do reprodukcji roślin przyczyniło się do stworzenia rynku wewnętrznego tego materiału. Przepisy unijne wywarły pozytywny wpływ na **swobodny przepływ, dostępność i jakość** materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin i ułatwiły handel w UE, co potwierdziło wiele zainteresowanych stron. Ważne we wszystkich państwach członkowskich zezwolenia przed wprowadzeniem do obrotu materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin wydają organy krajowe, co gwarantuje wolną konkurencję na jednolitym rynku, zapewniając jednocześnie ochronę dodatkowych elementów związanych z potrzebami poszczególnych państw członkowskich (np. wartość gospodarcza i użytkowa określana jest w oparciu o ocenę agroekologiczną). W przypadku braku działań na poziomie UE, zamiast jednego funkcjonowałoby 27 systemów. Stwarzałoby to przeszkody w przepływie materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin na rynku wewnętrznym i zwiększałoby obciążenie finansowe związane z niezbędnymi kontrolami zdrowia i jakości materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin.

Ustanowione zostały międzynarodowe standardy jakości (OECD, EKG ONZ) oraz zdrowia (IPPC, porozumienie WTO/SPS) materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin, co uzasadnia działania UE na rzecz stworzenia równych warunków działania i jednolitego wdrażania. W celu zapewnienia proporcjonalności środków, a zwłaszcza zmniejszenia obciążeń administracyjnych zainteresowanych stron, system musi uwzględniać wolność i efektywność gospodarczą zainteresowanych stron, jak również MŚP i mikroprzedsiębiorstw. Działania na rzecz odmian dla zachowania bioróżnorodności lub tzw. odmian amatorskich pomagają zapewnić producentom, w tym ogrodnikom-amatorom, dostęp do szerokiej gamy materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin i odgrywają rolę w utrzymaniu prężnych systemów produkcji rolnej i stałego poziomu różnorodności genetycznej. Umożliwienie uproszczonego wprowadzania do obrotu niektórych odmian wspiera inteligentny wzrost.

3. CELE POLITYKI

3.1. Cele ogólne

- zapewnienie zdrowia i wysokiej jakości materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin;

- zapewnienie jednolitych ram regulacyjnych sprzyjających innowacji i konkurencyjności;
- wspieranie zrównoważonej produkcji, bioróżnorodności, przystosowania do zmian klimatu oraz przyczynianie się do bezpieczeństwa żywności oraz walki z ubóstwem.

3.2. Cele szczegółowe

- zapewnienie równych warunków działania dzięki uproszczonym i zharmonizowanym przepisom;
- zmniejszenie zbędnych kosztów i obciążeń administracyjnych oraz zwiększenie elastyczności;
- dostosowanie przepisów dotyczących materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin do innych nowych strategii unijnych;
- wspieranie dostępu do rynku dla innowacji w hodowli roślin.

3.3. Cele operacyjne

- stworzenie jednolitego prawa o materiale przeznaczonym do reprodukcji roślin zawierającego elastyczne i proporcjonalne procedury;
- wspieranie zharmonizowanego wdrażania prawodawstwa poprzez audyty i szkolenia;
- wspieranie innowacji poprzez zwiększenie aktualności i liczby informacji zawartych w rejestrze UE;
- zwiększanie przejrzystości rynku i identyfikowalności poprzez rejestrację podmiotów.

4. WARIANTY STRATEGICZNE

W opisie problemu wskazano następujące główne kierunki, zgodnie z którymi system musi się zmienić, aby odpowiadać sytuacji gospodarczej, społecznej, naukowej i związanej z ochroną środowiska: (i) uproszczenie podstawowych aktów prawnych (z 12 dyrektyw do jednego rozporządzenia), (ii) zwrot kosztów i poprawa skuteczności i wydajności systemu oraz (iii) koordynacja horyzontalna z przyjętymi już politykami UE. Badane są różne sposoby – większa elastyczność, deregulacja lub centralizacja – poprawy skuteczności systemu przy jednoczesnym utrzymaniu gwarancji wysokiej jakości materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin, konkurencyjności i podejmowania nowych wyzwań, takich jak zachowanie bioróżnorodności. W oparciu o te 3 kierunki na pierwszym etapie wskazano 5 wariantów strategicznych, przy czym uproszczenie przepisów oraz zwrot kosztów są elementem każdego wariantu. Kwestie dotyczące MŚP i mikroprzedsiębiorstw zostały uwzględnione w różnych wariantach, zwłaszcza aby zapewnić tym przedsiębiorstwom dostęp do usług publicznych w celu realizacji niektórych zadań,

których nie mogą wykonać same, i aby dalej wspierać i rozwijać ich elastyczność przy uzyskiwaniu lepszego dostępu do rynku materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin.

Scenariusz odniesienia i pięć wariantów przedstawiono poniżej:

- Wariant 0 – Scenariusz odniesienia: bez zmian w stosunku do obecnej sytuacji (12 dyrektyw i brak przepisów dotyczących zwrotu kosztów).
- Wariant 1 – Zwrot kosztów: wariant ten nie przewiduje żadnych zmian w przepisach technicznych obowiązującego prawodawstwa lub w podziale obowiązków pomiędzy podmiotami a właściwymi organami. Jedyna zmiana polega na pełnym odzyskiwaniu od zainteresowanych stron kosztów poniesionych przez właściwe organy we wszystkich państwach członkowskich, co ma już miejsce w większości z nich.
- Wariant 2 – System mieszany: Wprowadzony zostaje pewien stopień elastyczności dla podmiotów. Rejestracja odmian nadal jest obowiązkowa w przypadku ujętych w wykazie upraw objętych prawodawstwem UE (odrębność, trwałość i wyrównanie, wartość gospodarcza i użytkowa), ale badanie techniczne może być przeprowadzone przez podmiot pod urzędowym nadzorem. Wymogi dotyczące kwalifikacji partii materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin nie uległy zmianie, lecz we wszystkich przypadkach może ona być przeprowadzana przed podmiot pod nadzorem właściwego organu. Obowiązujące przepisy szczegółowe nadal mają zastosowanie do odmian dla zachowania bioróżnorodności/tzw. odmian amatorskich.
- Wariant 3 – Deregulacja: Deregulacja umożliwia większą elastyczność. W ramach rejestracji odmian badanie odrębności, wyrównania i trwałości nadal jest obowiązkowe, natomiast badanie wartości gospodarczej i użytkowej upraw rolnych nie jest już wymogiem prawnym. Nie jest prowadzona urzędowa kwalifikacja. Zamiast tego wszystkie partie materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin są wprowadzane do obrotu tylko na podstawie etykiety dostawców, przy spełnieniu minimalnych kryteriów. Obowiązujące przepisy szczegółowe nadal mają zastosowanie do odmian dla zachowania bioróżnorodności/tzw. odmian amatorskich.
- Wariant 4 – Zwiększenie elastyczności: Ustanawia się podwójny system zapewniający podmiotom znaczną elastyczność dzięki możliwości wyboru między dwoma systemami, a mianowicie systemem obejmującym odmiany badane urzędowo (odrębność, trwałość i wyrównanie oraz wartość gospodarcza i użytkowa z kryteriami zrównoważoności) a systemem obejmującym odmiany niebadane urzędowo, których opis dostarczany jest przez wnioskodawcę organowi. Kwalifikacja materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin jest ograniczona do odmian badanych urzędowo. Wprowadzanie do obrotu np. odmian dla zachowania bioróżnorodności lub niektórych odmian „rynków niszowych” zostaje zliberalizowane, ponieważ nie przewiduje się obowiązkowych badań technicznych odmian ani obowiązku kwalifikacji materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin. Odmiany te mogą zatem być wprowadzane do obrotu jako odmiany nieprzebadane.

- Wariant 5 – Centralizacja: Wspólnotowy Urząd Ochrony Odmian Roślin otrzymuje mandat do koordynacji i podejmowania decyzji w sprawie rejestracji odmian, obejmujący zarówno badanie techniczne (odrębność, trwałość i wyrównanie oraz wartość gospodarcza i użytkowa), jak również nadawanie nazw odmianom. Wymogi w zakresie kwalifikacji partii materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin pozostają niezmienione, lecz kwalifikacja może być przeprowadzona pod urzędowym nadzorem. Ustanowione zostają „referencyjne ośrodki kwalifikacji”, których zadaniem jest opracowanie najlepszych praktyk, prowadzenie badań i prób porównawczych oraz analiz w celu wsparcia rozwoju polityki oraz upowszechniania wiedzy o kwalifikacji materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin. Obowiązujące przepisy szczegółowe nadal mają zastosowanie do odmian dla zachowania bioróżnorodności/tzw. odmian amatorskich.

5. OCENA SKUTKÓW

Obecny koszt wdrażania przepisów dotyczących rejestracji odmian wynosi w UE około 55–60 mln EUR rocznie. Odrębność, trwałość i wyrównanie oraz wartość gospodarcza i użytkowa odpowiadają odpowiednio za 45 % i 55 % kosztów. Wydatki związane z kwalifikacją materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin osiągają poziom 73–79 mln EUR. Większość państw członkowskich już dziś w pełni lub częściowo odzyskuje te koszty, a mniejsza grupa tego nie czyni. W sumie we wszystkich państwach członkowskich właściwe organy odzyskują co najmniej 60 % tych kosztów. Połączone roczne koszty rejestracji i kwalifikacji odpowiadają w przybliżeniu 3 % wartości rynkowej rolniczego materiału siewnego (z czego przynajmniej 60 % ponoszą podmioty). Uwzględniony został wpływ na małe i średnie przedsiębiorstwa oraz na mikroprzedsiębiorstwa.

Wariant 1 podejmuje jedynie kwestię zwrotu kosztów. Wariant ten pozwoli na stworzenie równych warunków działania dla podmiotów, zmniejszenie kosztów ponoszonych przez właściwe organy w państwach członkowskich oraz zabezpieczenie ich funkcjonowania w przyszłości. Wariant ten nie będzie miał wpływu na konkurencyjność i nie zapewni wsparcia dla innowacji i osiągnięcia celów związanych z ochroną środowiska i zrównoważonością. Właściwe organy nadal będą gwarantować dostępność usług publicznych w zakresie prowadzenia badań technicznych i inspekcji. Głównymi beneficjentami tej gwarancji będą MŚP i mikroprzedsiębiorstwa, które nie posiadają zasobów umożliwiających im samodzielne wykonywanie tych zadań. Zasada zwrotu kosztów nie będzie miała istotnego wpływu na MŚP i mikroprzedsiębiorstwa, ponieważ zasada ta jest już stosowana w większości państw członkowskich i zapewnia korzyści przedsiębiorstwom, które zachowują dostęp do urzędowych usług niezbędnych do wprowadzania do obrotu.

Wariant 2 zapewni także równiejsze warunki działania dla konkurujących na rynku wewnętrznym podmiotów, gdyż koszty są w pełni odzyskiwane we wszystkich państwach członkowskich. Obciążenie administracyjne jest zmniejszone, gdyż liczne zadania (kwalifikacja, badania poprzedzające rejestrację) mogą być przeprowadzane przez podmioty pod urzędowym nadzorem. Znacznie zwiększy to elastyczność

podmiotów we wprowadzaniu na rynek nowych odmian. Część miejsc pracy prawdopodobnie przeniesie się z sektora publicznego do sektora prywatnego. Celem jest zapewnienie wszystkim podmiotom możliwości samodzielnej realizacji niektórych zadań, przy czym gwarantuje się dalsze istnienie usług publicznych, tak aby MŚP oraz mikroprzedsiębiorstwa mogły mieć dostęp do przeprowadzanych przez właściwe organy badań technicznych oraz inspekcji. Również ten wariant nie ma wyraźnego wpływu na osiągnięcie celów związanych z ochroną środowiska lub zrównoważonością.

Wariant 3 wiąże się z ryzykiem dla zdrowia i jakości materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin, ponieważ zniesiona zostaje obowiązkowa kwalifikacja. Właściwe organy i podmioty będą mogły dokonać znacznych oszczędności, ale zniesienie kwalifikacji oznacza, że unijny system równorzędności w odniesieniu do materiału siewnego przywożonego z państw trzecich także będzie musiał zostać zniesiony. Prawdopodobne jest również, że działalność gospodarcza, taka jak rozmnażanie materiału siewnego, zostanie w większym stopniu przeniesiona do państw nienależących do UE. MŚP będą w gorszej sytuacji w przypadku zniesienia wartości gospodarczej i użytkowej, która jest źródłem obiektywnych informacji dla użytkowników, niezależnym od pozycji rynkowej sprzedającego. Zniesienie wartości gospodarczej i użytkowej zagraża również celom związanym ze środowiskiem, ponieważ nie ma możliwości odpowiadającego tym celom ukierunkowania hodowli roślin.

Wariant 4, podobnie jak wariant 3, umożliwia właściwym organom i podmiotom dodatkowe oszczędności, zapewniając jednocześnie większą pewność w odniesieniu do charakterystyki materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin (wartość gospodarcza i użytkowa odmian przebadanych urzędowo). Utrzymane jednak zostaje ryzyko związane z nieobowiązkowym charakterem kwalifikacji i rejestracji odmian. Oczekuje się, że różnorodne podmioty, zwłaszcza MŚP i mikroprzedsiębiorstwa działające na rynkach niszowych, odniosą korzyści z większej swobody działania. Wariant ten daje również możliwości wspierania zrównoważonego rolnictwa oraz różnorodności biologicznej w rolnictwie, gdyż administracyjny aspekt rejestracji odmian dla zachowania bioróżnorodności/tzw. odmian amatorskich jest uproszczony, i powinien zwiększyć dostęp do rynku w tym obszarze.

Wariant 5 skutecznie zabezpiecza jakość i zdrowie materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin dzięki centralizacji rejestracji odmian w UE, a jednocześnie zapewnia równe warunki działania podmiotów. Stworzony zostaje skuteczny i przejrzysty system oparty na zharmonizowanych wymogach technicznych. Zwiększy się szybkość wchodzenia na rynek nowych, ulepszonych odmian, co w perspektywie długoterminowej może doprowadzić do wzrostu liczby miejsc pracy. Wszystkie podmioty mają możliwość złożenia jednego wniosku do Wspólnotowego Urzędu Ochrony Odmian Roślin w celu uzyskania rejestracji odmiany lub ochrony odmiany. Uprości to w szczególności pracę MŚP. Wariant ten nie przewiduje jednak narzędzi umożliwiających ukierunkowanie hodowli roślin na cele związane ze zrównoważonością i ochroną różnorodności biologicznej w rolnictwie, jest on ukierunkowany raczej na potrzeby konwencjonalnej hodowli roślin.

6. PORÓWNANIE WARIANTÓW

W tabeli poniżej przedstawiono ogólne porównanie wariantów pod względem osiągnięcia celów przeglądu w porównaniu z obecną sytuacją.

		Wariant 1	Wariant 2	Wariant 3	Wariant 4	Wariant 5	Preferowany wariant
Cele ogólne	Zapewnienie zdrowia i wysokiej jakości materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin	0	0	---	---	0	0
	Ustanowienie jednolitych i zharmonizowanych ram regulacyjnych, które będą wspierać innowacyjność i konkurencyjność branży materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin w UE	+	+	+	++	++	++
	Wspieranie zrównoważonej produkcji, ochrony bioróżnorodności, dostosowania do zmian klimatu oraz przyczynianie się do bezpieczeństwa żywności oraz walki z ubóstwem	0	0	-	++	0	++
Cele szczegółowe	Zapewnienie równych warunków działania w całej UE poprzez uproszczone, jasne i zharmonizowane przepisy dotyczące podstawowych zasad, przedstawione w udoskonalonej formie prawnej	+	+	+	+	++	++
	Zmniejszenie zbędnych kosztów i obciążeń administracyjnych organów publicznych oraz zwiększenie elastyczności podmiotów bez naruszania ogólnych celów polityki	+	++	+	++	++	++
	Wspieranie innowacji w hodowli roślin, w szczególności w MŚP, w celu zwiększenia oferty materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin dla użytkowników oraz dostępu do różnorodnych odmian roślin dostosowanych do europejskich warunków	0	+	0	++	++	++
	Dostosowanie przepisów w zakresie materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin do innych aktualnych strategii Unii Europejskiej (w obszarach rolnictwa, bioróżnorodności, bezpieczeństwa żywności, zmiany klimatu, gospodarki opartej na biotechnologii)	0	0	-	+	0	+

Cele operacyjne	Zapewnienie uproszczonych ram prawnych regulujących wprowadzanie do obrotu materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin – „prawo o materiale przeznaczonym do reprodukcji roślin” – oraz ustanowienie uproszczonych, bardziej elastycznych i proporcjonalnych procedur	0	++	++	++	++	++
	Promowanie, poprzez audyty i szkolenia, bardziej zharmonizowanego wdrażania przepisów na całym terytorium UE	0	0	0	0	++	++
	Wspieranie innowacji poprzez większą aktualność i liczbę informacji zawartych w rejestrze UE	0	0	0	0	++	++
	Zwiększanie przejrzystości rynku i poprawa identyfikowalności poprzez rejestrację podmiotów	0	++	++	+	++	++

Legenda: 0: bez zmian w stosunku do scenariusza odniesienia +: niewielki pozytywny wpływ ++: znaczny pozytywny wpływ -: niewielki negatywny wpływ --: znaczny negatywny wpływ

Wariant preferowany

Ponieważ żaden z pięciu wariantów nie zapewnia optymalnej równowagi pomiędzy wydajnością systemu, zapewnieniem wysokiej jakości materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin, utrzymaniem konkurencyjności i wstrzymaniem utraty bioróżnorodności, opracowano i wybrano preferowany wariant łączący pozytywne elementy 5 wariantów początkowych, przy jednoczesnym zapewnieniu podmiotom jak najszerszego wyboru i elastyczności. Ten preferowany wariant zawiera elementy wariantów 2, 4 i 5. Połączenie to ma na celu uzyskanie równowagi między elastycznością dla podmiotów i bioróżnorodnością (warianty 2 i 4) oraz niezbędną dokładnością w zakresie wymogów dotyczących zdrowia i jakości (warianty 2 i 5), koniecznych do właściwego funkcjonowania rynku oraz do utrzymania jakości i bezpieczeństwa produktów. Wariant ten respektuje dwie przekrojowe zasady: uproszczenia struktury prawnej w zakresie materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin i zwrotu kosztów.

Zasady ogólne obejmują: zwrot kosztów usług wykonywanych przez właściwe organy. Możliwe są odstępstwa w zależności od wagi interesu publicznego w odniesieniu do wprowadzania do obrotu danego materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin lub zgodnie ze zwolnieniami przewidzianymi w przeglądzie rozporządzenia 882/2004. Podmioty mogą prowadzić pod urzędowym nadzorem właściwego organu szeroki wachlarz działań w zakresie rejestracji i kwalifikacji. Wszystkie podmioty muszą być zarejestrowane w celu zagwarantowania identyfikowalności materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin. Szczegółowe i ściśle określone obowiązki dotyczące rejestracji i kwalifikacji stosuje się do szczegółowego wykazu gatunków mających znaczenie dla rynku UE. Ogólne minimalne wymagania stosuje się w odniesieniu do wszystkich innych rodzajów materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin (niewymienione gatunki) obecnych na rynku; obejmują one obowiązki w zakresie etykietowania oraz przepisy dotyczące „przydatności do użycia”.

Rola Wspólnotowego Urzędu Ochrony Odmian Roślin zostanie rozszerzona na gromadzenie wszystkich informacji dotyczących odmian materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin zarejestrowanych na poziomie krajowym lub europejskim. Wspólnotowy Urząd Ochrony Odmian Roślin będzie harmonizował wymogi techniczne i prowadził audyt krajowych urzędów badawczych, które z kolei umożliwią ośrodkom badawczym z sektora prywatnego prowadzenie badań technicznych. Wspólnotowy Urząd Ochrony Odmian Roślin będzie odgrywał coraz większą rolę w zakresie udostępniania informacji na temat odmian dopuszczonych do obrotu na rynku wewnętrznym (internetowa baza danych) i sprawdzał nazwy w odniesieniu do wszystkich wniosków. Jako alternatywa dla rejestracji krajowej dostępna będzie scentralizowana rejestracja odmian niewymagających przeprowadzenia przez Wspólnotowy Urząd Ochrony Odmian Roślin oceny wartości gospodarczej i użytkowej (np. warzywa).

Rejestracja odmian nieprzebadanych urzędowo, z urzędowo uznanym opisem, na poziomie krajowym i europejskim, jest opcją dostępną ze względu na dobro publiczne w przypadku odmian dla zachowania bioróżnorodności i tzw. odmian amatorskich. Istniejące ograniczenia w zakresie wprowadzania do obrotu odmian dla zachowania bioróżnorodności zostają złagodzone.

Choć ocena wartości gospodarczej i użytkowej jest utrzymana, a decyzja o jej przeprowadzeniu jest podejmowana w odniesieniu do poszczególnych gatunków, jej kryteria odzwierciedlają przede wszystkim dobro publiczne i zyskuje ona charakter „wartości gospodarczej i użytkowej w odniesieniu do zrównoważoności i zdrowia”. Wartość gospodarcza i użytkowa jest w możliwie największym stopniu zharmonizowana w różnych regionach agroekologicznych i stale podnoszona, aby w jak największym stopniu uwzględniać potrzeby publiczne i prywatne oraz wymogi prawa.

Obowiązkowa kwalifikacja partii niektórych upraw zostaje utrzymana. Wykaz gatunków, które muszą zostać objęte tym obowiązkiem, jest określany dla poszczególnych upraw w celu umożliwienia przyszłych zmian, na przykład w zakresie zagrożenia zdrowia lub znaczenia dla gospodarki. Badanie przeprowadzane pod nadzorem urzędowym należy rozszerzyć na wszystkie gatunki i wszystkie kategorie (tj. uprawy bazowe i przedbazowe).

W szczególny sposób uwzględnione zostaną potrzeby mikroprzedsiębiorstw oraz MŚP: równy dostęp do rynku wewnętrznego dla odmian wyprodukowanych przez te przedsiębiorstwa zostanie zapewniony poprzez utrzymanie zasad rejestracji (zachowanie wartości gospodarczej i użytkowej), które nie są związane z pozycją rynkową sprzedającego. Ponadto, wraz z możliwością dostarczenia przez podmiot opisu odmiany (opis uznany urzędowo), stworzone zostanie więcej możliwości w odniesieniu do poszczególnych rynków (np. odmian dla zachowania bioróżnorodności), które są szczególnie istotne dla MŚP i mikroprzedsiębiorstw. Właściwe organy muszą zawsze zapewniać urzędowe usługi w zakresie inspekcji w celu prowadzenia działań, które nie mogą być samodzielnie realizowane przez MŚP oraz mikroprzedsiębiorstwa.

Preferowany wariant pozwala zatem na realizację pięciu głównych celów w następujący sposób:

- 1) uproszczenie poprzez zastąpienie 12 dyrektyw jednym rozporządzeniem;
- 2) zmniejszenie obciążenia administracyjnego poprzez wprowadzenie zwrotu kosztów i przeniesienie zadań na podmioty;
- 3) promowanie innowacji poprzez zapewnienie podmiotom większej elastyczności operacyjnej;
- 4) wsparcie zrównoważoności, różnorodności biologicznej i dostosowania do zmiany klimatu poprzez „zrównoważoną wartość gospodarczą i użytkową” oraz zmniejszenie obciążenia odmian dla zachowania bioróżnorodności;
- 5) zapewnienie przejrzystości i identyfikowalności poprzez rejestrowanie wszystkich podmiotów i minimalne wymogi dla niewymienionych gatunków.

7. MONITOROWANIE I OCENA

W celu oceny skuteczności wprowadzonych środków proponuje się wykorzystanie następujących wskaźników:

- 1) Harmonizacja prawodawstwa i wdrażania w państwach członkowskich
 - liczba otrzymanych wniosków o wyjaśnienia i skarg;
 - wyniki audytów Biura ds. Żywności i Weterynarii lub Wspólnotowego Urzędu Ochrony Odmian Roślin w zakresie wdrażania przepisów w państwach członkowskich;
 - liczba zgłoszeń otrzymanych od państw członkowskich w sprawie środków krajowych;
 - funkcjonalny rejestr podmiotów.
- 2) Zmniejszenie obciążeń administracyjnych i kosztów oraz zwiększenie elastyczności
 - Rejestracja odmian
 - wniosek: liczba, niezbędny czas, zwrot kosztów;
 - wnioskujące przedsiębiorstwa z branży materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin, ze szczególnym uwzględnieniem MŚP: liczba, rodzaj, zmiany;
 - liczba zarejestrowanych odmian z opisem urzędowym;
 - liczba bezpośrednich wniosków o rejestrację odmiany kierowanych do Wspólnotowego Urzędu Ochrony Odmian Roślin.
 - Kontrola jakości materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin
 - odsetek kwalifikacji pod urzędowym nadzorem w porównaniu do urzędowej kwalifikacji w państwach członkowskich;
 - koszt kontroli jakości materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin.
- 3) Ustanowienie proporcjonalnych przepisów i koordynacja z pozostałymi dziedzinami polityki i strategii UE
 - liczba, ilość odmian dla zachowania bioróżnorodności i tzw. odmian amatorskich zarejestrowanych i wprowadzonych do obrotu;
 - liczba gatunków, których dotyczą niniejsze przepisy;
 - zharmonizowane kryteria rejestracji odmian (np. zrównoważona wartość gospodarcza i użytkowa).